

بویوک مجله

نومرو
۵

پنجشنبه کونلری چیقار ادبی و علمی مجموعه در

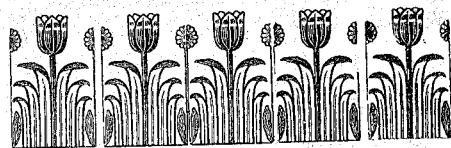
اداره خانه سی : جفال اوغلنده اجتهاد اونده

نومرو : ۱

[[مدیر و امتیاز صاحبی م . زکریا

سزسی

۱۰ غروشددر

ادبی حرکت

«آپوه» سلسلې

علي جانبك همان آلتی آی قدر اوله یكې مجموعه ده یازمش اولدینی بر مقاله ده ، «آپوه» حقه ده «ریو» دن نقلاً بر آرز تفصیلات بر دكدن صوكرتا شونتیجه واصل اولمشدی : «ملی تورك اساطیری موجود اولمغه برار ملی آپوه صی بوقدره آپوه عصری بر نوع اولمادی ایچون آرتق یازبلامازده» . کچن هفته بنه بوستونلر ده اوفودیم مقاله سنده بواسکی ادعایرینه تماماً صادق قالدینی سویله بن جانبك ، «بوكونك ادبیاتی تماماً عقلك نفوذی آلتنه کبردی ایچون آپوه یازمق ساخته اولاجنی ، مع مافیة حسنك غزاسی طرزنده آپك شعرل یازمق هر زمان ایچون قابل اولدینی» علاوه ایدیور . ملی ادبیات حقه ده شیمدی قدر و مدافعه ایتدیكم بعض اساسی عمده لره تمامیه مخالف اولان بونتیجه لر حقه ده کی تقدیرلری بنده بو وسیله ایل یازمق ایستورم . بوندن بر بوجوق سنده اول یازوب مع الناسف نضرینه موفق اولامدیم «مختصر ترك ادبیاتی تاریخی» آدی اثرمک برنجی کتابك اوجنی مبعی توركردی «ملی داستان» دن باحندی . بو مبعك باش طرفی عیناً بورابه نقل ایدیهرك «آپوه» نك ماهیتی حقه ده جانب بكدن یعنی «ریو» دن آیریلادیقی کوستره جكم :

[اسکی یونانلیر ، مجملر ، هندلیر ، فینلر کی اسکی بر ماضیه مالک ملترك اساطیری معبودلردن ویاخود منقبوی قهرمانلردن باحث و دوعرودن دوعرویه او ملتك سینه سندن فیثقیرمش ملی داستانلری واردر . یونانلیرك «ایلیاد» و «اودیسه» سی ، مجملرک «شنامه» سی ، هندلیرك «رامایانا» سی ، فینلرک «قاله والا» سی هیچ بر تقلیدی ماهیتی بولونغان تمامیه اصلی و بناء علیه صنعت اعتبارله جوق قیمتی محصورلردر . واقعا تاریخ بولرک «امیروس» ، «فردوسی» و «المیق» ، «لورو» اسنده بر طاقم فردلر طرفندن وجوده کتیریلدیکنی سویلیور ، لاکن حقیقته بو ملی داستانلر بر فردك شخصی تحسلسلری یاخود هیله سنك ابداء سی دكل ، بوتون بر ملتك معنویتندن ، بدیی ذوقندن طومش مشری محصورلردر . «شنامه» ایل «قاله والا» نك ناسل وجوده کلدیکی تاریخی معلوم اولدینی ایچون ، آرتق «ایلیاد» و «اودیسه» نك نه صورتله میدانه چیقدینی حقه ده اور یا طالری آراسنده بیللردن بری سوروكه نوب کیدن مسئله حل اولومش دیمکدر : اسکی ایران دولتلك تشکله ، ایرانك توران ایلله مجادله لرینه ، حکمدارلرک

و قهرمانلرک منقبه لرینه دائر خلق آراسنده رجوق شفاهی رواتر دولاشیوردی ، مختلف زمانلرده مختلف آدمیلر ، دهقانلر واسطه سیله نسلدن نسله انتقال ایدن بورواتلری طولیلاهرق یارچه یارچه کتابلر وجوده کتیردیلر ، نهایت بو بوک برشاعر ، روحنده ملی عنعنه نك اشقیافی دویان ، ماضینك عظمتی یاشایان بر «فردوسی» چیقدی ، اولری طوللادی ، تلفیق ایتدی و «شنامه» ی میدانه قویدی . «لورو» ده عینی شیئی یادی : خلق آراسنده دویب دولاشان ملی شفاهی عنعنهلری بر آرایه طولیلاوب تنظیم ایدیمه ، فینلرک اساطیری دستانلری اولان «قاله والا» میدانه چیقدی . ذاتاً و المیق» «رامایانا» یی ، امیروس «ایلیاد» و «اودیسه» یی بوبله اورتبه قومشلدی .]

بومقدمه دن صوكرتا ، تورك داستانك بقیهلری حقه ده بعض معلومات وریلیور و بومبعث شوسطرله بیتیوردی :

[. مع مافیة كرك بوکی تاریخی وثیقه لرله تثبیت ایدیلش منقبه لر ، كرك توركلرک خلق ادبیاتنده اولر بقیه قالان بعض شیلر ضبط و تثبیت ایدیلرک ، علمی رتخلیلدن صوكرتا ، «لورو» نك فین دستانلری ایچون یادینی طرز و ماهیتده بر ترکیب وجوده کتیریله جك اولورسه ، بر یوزنده کی ملی داستانلره رده ده داها التحاق اتمش اولور . مع مافیة ، «لورونو» کی ، توركلرک ملی داستان مالک اولامایه جنی عرق نظریه سنده استناد ایدیهرك ایلری سورده نلرک بو ادعایرنده کی معنایزلق ، تورك دستانلری حقه ده وریدیكمز شو مختصر معلومات ایلده تبین اتمش اولور . بیطرف برکوفله تدقیق ایدیله جك اولورسه ، كرك «رادولف» ك میدانه قویدینی تورك قوزموغونیسنك ، كرك تورك داستانك سائر رجوق ملی داستانلردن داها زنکین وداها شاهانه بریمتی حائز اولدینی درحال تسلیم ایدیلر . «نیبه لونگن» ك میدانه چیقماسی آلمان ادبیات و صنعتك ملی انكشافی اوززنده ناصیل مسعود رتأثیر اجرا ایتدیسه ، ملی تورك آپوه سنك احیاسی ده بوكونك ادبیاتك مسعود بر سورونده انكشافه و ملیله شه سنده عین خدمتی ایفا ایدیلر . یاربشکی تورك ادبیاتك صاغلام اساسلره استناد ایدیه یلمه سی ایچون یابانچی ملترك ذوقندن تفریق ایدیله سی ایجاب ایدن ملی ذوق ، آنجاق بومی داستانك احیاسندن صوكرتا تمین ایدیه یله جکدر .]

بنه بولردن برار اول «یكې مجموعه» نك ایلک صایلرندن برینه «ملی وزن» عنوانیه یازدیم بر مقاله ده ، ملی ادبیات جریاننده وزن ولسان مسئله لرینك ایشك ك بیسط جهق اولدینی سویله . دكدر صوكرتا دیبوردمك : «اصل مسئله ، ادبیاتغه شیمدی» قدر مشق خدمتی کورم . یابانچی ادبیات تأثیرلرندن قوروتلق ، ملی حیاتی ادبیاتده یاشاغی ، ملی ذوق عکس ایتدیرمکدر

بوک ایچون خلق آراسنده یاشایان مشترک کوزه لاک خزینهلرینه ، فولکلوره ، اگر قالمشه اسکی ملی دستان بقیهلرینه صراجعت اولونور . ایشته رومانیزمك اساسنی تشکیل ایدن و پوشکینه آرقاداشلرنی یقینده رهن «خلقه دوعرو کیتك» بوندن عبارتدر . نته کم آلمان رومانیزمی ده بو نقطه نظرندن بودر . ایشته ملی ادبیاتجیلرک بزده ده یاه جنی حرت بودر ، و بزم ملی دستانلری واسکی وزانی تا آلتای طاغیرنه ، قاراجق تپهلرینه کبدوب آرام صر صرف بوندن دولایدر . . .

تر ، بعضیلرک قورقدلری کیی ، طاعلردن درلردن ، ملی دستان بقیهلریندن اسکی بر صنعت شکلی آلاچق دكدر ، آلمان وروس رومانیکلرینك یادینی کیی ، ملی صنعتك عنصرلری اولنردن آلدقندن صوكرتا بوكونك قفاصله بوكونك ذوقزه کوره او عنصرلری ترکیب ایدیه جکز ، و آنجاق بوسورته ملی اولدینی قدر عصری رادیات میدانه چیقارده جف . بواسکی مشترک دستان بقیهلرینك ، معشری غیله نك یاراندینی بو محصورلرک نه بوک . نه الهی برکوزلک منبی اولدینی بر جوقلری حالا آکلایه یور . اگر اولر ، بر طرفندن ادبیات مورخلرینك ، دیگر طرفدن غایریله سه آی کی ایشکی بدیمه جیلرک بولرده کی کوزلک لری تحلیله محیفه لر آیردق لری بیله لودی ، بزه ، آکلامه دن اسناد ایتدک لری ابتدائیلک اصل کیمه راجم اولاجنی اوکره نیرلودی . . .

بوكون بومطالعهلری خلاصه ایدیه جك اولورسوق ، ملی ادبیات حرکتك ماهیتی و غایه سی حقه ده کی فکر صری داها واضح اولارق آکلایه یلر . بز بوجو کتک «تورك رومانیزم» دوعرو ، جریان شکنده اولماسی و بوک ایچون ماضیه ، خلقه ، فولکلوره ، خلق وزن ولسانه ، خلق ذوقنه ، برکله ایل ، ملی آپوه یه کیدیله سی تروج ایدیوردی . جانبك «آپوه» نه در مقاله سنده «ریو» دن چیقاردینی نتیجه لرله ، ضمناً ، بزم ملی ادبیات حقه ده کی بواساسی عمده لر صه هجوم اتمش دیمکدی . جانبك کی ملی ادبیات شتله طرفدار بر آرقاداشك ، ملی ادبیات حرکتی کونکدن صارصاجق بر ماهیتده اولان بو فکرلری ناصل ایلری سوردیکنه حالا حیرتدیم طن ایدیورمك «ریو» دن چیقاردینی نتیجه لرک ماهیتی ، استعجال ایل ، يك ای دوشونه مش اولسه كرك . فکرلری واضح واطرافلی بر صورتده ایضاح ایدیه مدی ایچون ، اولرک سوء تأویل ایدیلش اولماسی امکانی ده واردر عزیز آرقاداشمزی فکرلری داها فضله ایضاح دعوت ایچون ، چیقاردینی نتیجه لر حقه ده کی اعتراضلری خلاصه قیداعه یی کندیمزه بر وظیفه عد ایتدک .

«آپوه» حقیقتاً فردی غیله نك کینه کوره

حكايه لری كلوب كچمش حكومت آدملرنيك
بركتابه سنبه بكنر: كي مي سنده ايلرك اوليامنقه لری
قدر صاف فضيلت لری، كي مي سنده فنالرك تکراری
دله کران کلن شنيخ ترجمه حالری اوقونور .
اسن روزگار دالرده سس چيقاردیني کي،
حكومتك سوله ديكي سوزوجلسلرك ياپديني ايش
آناطولونك يورکنده ايز برافيور .

فقط برکون کلدی، که خلق آفرنده
اسم قالمز اولدی، بورکلرده خبردها و بددعا
منبی فورودی . کندی حالنده، شن و راحت
کویلر، نمل طوبراغی چون آغیر ستونلر
کي، يواش يواش، گوندن کونه سونوب
بوزولدير . بودور قانون دوریدی؛ اسکيدن
والی و دفتردار سلامی کتيرن تحصيلدارلر،
شيمدی، و برکوتونلرنيك تاريخ و نوهر وسندن
بحث ايتمه باشلامشیدی . اي، فنا هر شيك
کلديکي منبم، دولت ديني هييتی، اسرار انکيز
برعالمدی، والهدن کليور کيیدی . چونکه
اناطولیده کويلور دولته بر اشرت قوقوسی
حسن ايدرلر، قانوننده بر آيت قوقوسی آلدیلر .
بش سنبه وطنك ايجنده و اطرافنده دولاشدم؛

هر برده مجرم قانونلرك اوست اوسته بيغديني
شهر، قصه کوی وانسان انقاضنه راست کلدیم .
اگ سوکرا فناق، طشره مملکتلرنی؛
بر آغری کي درندن سارصدی . کيلور وقت
کچدکجه دولت اسمنك عقلي وسیکرلری اووشد بران
سحرني دو بامغه باشلادیلر، دولتي، فناقاضي
کي، کوکل قيران ضبطيه کي، عمارت سوندورن
والی کي مجوه قوبولدير . حرب سنبه لری،
وطنك انکين حدودلری اره سنده سیم سياه بر
حبسه بکنره ين شو طوبراق، اگ مقدس اعتقاد
لرنبه قارشى اکره، يابانچليق و اوزافلق دويان
برنسلك انقاضيله مسکوندى . کون نهايت بولديني
وقت ضيا نصل بيترسه، بو اوسوز يورکلرده
محبت اوله سوندی .

نرم قانونلر ض فناق ياپدی، فناي او نو تدير .
دی، تولد بردي، قاتل صافلادی، چالده،
خرسزى خلقك الندن و دبندن اوزاق طوتدی .
او آدملر که كيف آرزولری اوغرنده انجق
بر قاچ سفيلى آدمي قوللاندیلر، مملکتده، هوسلرينه
قانون عنوانی و بر دکن صوکره عدالتی استخدام
استدیلر؛ توقيفخانه، محکمه لر، ضبطيه لر،
سلاحی و سلاحسز بتون دولت قوتلری امرلرينه
آماده اولدی . عيني آدم سوز سوله ديکي وقت
علي العاده بر انسان قوتنده ايکن، بوس و زی
قانون چرچيوه سنبه نو بدقندن سوکره دولت
قدر قوتل و حاکم اولدی . باشقه مملکتلرده
قانون کيم بيلير نه ديمکدر؟ بزده بو کله يه
ماسکوه «صورت حق» دنه بيلير . اکر
آناطولونی، بر قاچ انسانك خراب ايدمه يه چي قدر
خراب کوردیکزه حيرت ايتمکيز، اسکيدن
بللرنده بر بصيلط قلیچ طاشيانلر، بو کون،
وبا کي، کوزه کوروغز، حسن ايدیلز، سحر باز

آلمان رومانترنيك . جرمن منقبه لرنبه قوشا .
مه سي لازم کليردی . تورک رومانترني حقنده
ياقنده نثر اتمك اميدنده اولديقم مقاله لرمدہ بو
جهتلردن اوزون اوزون بحث اتمك نيتندیم .
«ريو» نك عصری ادبيات حقنده داهها
زياده . ملی دستا ندن مجرور اولان - فرانسز
ادبيات نظر اعتباره آلاق ايلری سوردیكي
مطالعهلر، «فردوسی»، «لوزو» و آلمان
رومانترني کي اوچ ييقيلماز دليل قارشيسنده
هيچ مدافعه ايديله من؛ «مؤخر عصرلرده کي
حيات شرائطی ايجنده ملی آپوه تشکل ايدمه من»
ادعاسی نه قدر دوغرو ايسه، «آپوه عصری
دکلر، بناء عليه بوندن سوکرا تورک آپوه سي
يازيلماز» نتيجه سي ده اقدر ياکليشدر . اساساً
بودوغرو اولسه يدي، بزده کي ملی ادبيات جرياني چوق
جانسز، قوتسز برشي اولاجقدی؛ برکت
و برسين که «فردوسی» ايله «لوزو» و آلمان
رومانترني الهی برر تسلي کي قارشيمزده
دوربيور . . .

کوبلی زاده محمد فؤاد

ایکي قلبه

بوسر لوحه ايله «قانونی» و «غيرقانونی»
قلبه لری صراد ايدیورم . بزم مملکتده سر
گذشتلری بو قدر کولوچ نه کله، نه ده انسان
وار . کچنلرده عدليه دن، ديوان حربدن،
موفولردن بحث ايدن بردوسم .
— اولاشو دستور جلدلرنی محکمه يه
ورملي بر، ديمشدی .

بوسوزك بلاغتني کيت کيده دها اي حس
ايدیورم . شوطنی، بر چوق سيلبر آراسنده برده
فناق يابه ييلن قانون و ايلک يابه ييلن قانونسزلق خراب
ايتدی؛ چوق دفعه قانون فناق يابان بر آدمك
اسمنی کيزله ين بر صرايی برده، و قانونسزلق ايلکي
پادشاهك امضاسی قارشيسنده باقمه جاسارت ايدن
بر صردلک اثری اولدی .

اناطولی قصبه لرنبه اوغرايانلر . خلق
حکايه لرندہ بر طاقم اونوتولش ويا طاننامش
انسان اسملرينه راست کليشدر . بو حکايه لر
يا انصافسز قاضيلره بدعا ايدن بر مجوه،
يا اخلاق و علمي ديبلرزه دستار اولمش واليله
خيردها ايدن نرم دميده در . اوزاقدن بر طاش
قدر حسنز، براسر کي سرفکون کوروش
خلق، اولکده و نف جامع و خيرات چشمه
براقانلره اوجاق سيوندورن و کوکل قيرانلری
بر برندن نه کوزل آيبربيور . طشره ده اهالي

وجود بولاجق برشي دکلر؛ لاکن بردفصه
احوال و شرائط دائره سنده تشکل ايدن
«ملی آپوه»، پارچه لری طولابوب ترکیب ايتمک
دائما قابلدی . «واليتی» نك، «اوميروس» نك
و قتيله يامش اولديني بوحرکتی، غزنويلر دورنده
«فردوسی» و کچن عصرده ده «لوزو» ياپدی .
شهنامه نك فاصل وجوده کلدیکي مستشرق
«مول» بزه اوزون اوزون آکلاتيور .
«لوزو» نك «قاله والا» يي فاصل طولابولديني ده
بيلدورز . بولری براز دوشونورسه ک «آپوه»
عصری بر نوع دکلر، بناء عليه بوندن سوکرا
يازيلماز «ديک دوغرو اولمايديني درحال
آکلارز . بوخصوصده ديک بر قوتی دليل ده آلمان
«رومانترني» بدر «بيهلونف» و داهها بوکامائل اسکی
جرمن منقبه لرنيك يالکزد ايدانه دکل، موسيقده،
رسمده بيله نه بوپوك بر تأثير ياپديني، و آلمان
رومانترنيك بو «غير عصری» طن ايدلین
موضوعلره فاصل دولديني دوشونولورسه، «آپوه»
نك عصری اولمايديني حقنده کي ادعالم عاميله سقوط
ايدر . بولری بوپوك بر ذوق و علاقه يله قوللانا
آلمان رومانتيکلری و اودور آلمانلری، البته اونلره
اشناه جق قدر ابتدائی، صاف دکلردي . «ريو»
نك ادعاسی دوغرو در . مؤخر عصرلرده «ملی
آپوه» تشکل ايدمه من، فقط بردفصه تشکل ايتمش
اولان «آپوه» اگ يکي، اگ عصری صنعتکارلر
طرفندن موفيتله قوللانيه بيلير؛ يا خود هنوز
طولابانامشه «لوزو» نك ويا «فردوسی» نك
يا ياپي کي طولابانامه بيلير . «فردوسی» نك
زمانی ده ميتولوژنيك دوغديني دورلردن چوق،
پک چوق اوزاقدی؛ لاکن او، بوپوك بر صنعتکار
تحصيله، علي العاده قصيده جيلر آراسنده ملی دستانی
ياشاندی بوسه «عمود غزنوی» دورنيك محيطی،
«ريو» نك آپوه نك تولدی ايجون کوسترديکي
شرائطی هيچ حائز دکلدی .

جانب بک آپوه يله «پوشم آپیک» ي يعني
دستانی شعرلری بر برندن آيبراق وايکنجيسنك
دائما يازيله بيله چکني سويليور و مثال اولارق
«حسنك غزاسی» فی کوستربيور . نجه «حسنك
غزاسی» آپیک اولقدن عاميله اوزاق علي العاده
بر حکا، در، بناء عليه بو چوق فنا انتخاب
ايدلش مثالی بر طرفه برافلم اوله طن ايدیورم که
بر صنعتکار طرفندن يازيلش اولان هر «آپوه»،
مثلاً «شهنامه» بر «پوشم آپیک» در؛ لاکن هر
«آپیک» نثر «مطلقاً خلقك معشری بر محصول اولان
«آپوه» صاييلماز . برکون علمی تدقيقات نتيجه سنده
تورک آپوه سي ميدانه چيخه اربلاجق اولورسه . که
بوکا قطعی صورته اميم - «فردوسی» قدرنده
و حراجنده بر شاعر پک اعلا بر «تورک شهنامه سي»
وجوده کتيره بيلير و هيچ کيده نك اوکا «عصری
دکل» ديمک حق اولماز . فاصل که «فردوسی» يه
و «لوزو» يه ده بيله بر اعتراض توجه ايديله من
اگر جانب بک ادعاسی دوغرو اولسه يدي،